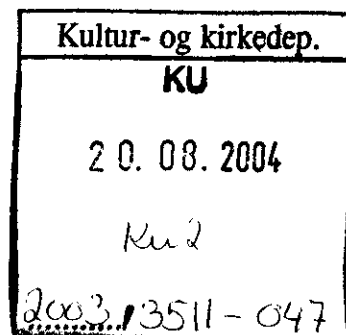

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 dep.,
0032 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:
04/VHP

Dato:
18. august 2004

HØRING OM KVENSK – SPRÅK ELLER DIALEKT

Vedlagt oversendes et notat utarbeidet av seksjonsleder for språk ved Høgskolen i Finnmark. Notatet er å regne som Høgskolen i Finnmark sitt svar på høringen.

Med hilsen

Pål Markusson
høgskoledirektør

Anne Mari Harper
studiesjef

Vedlegg. Høringsuttalelse

Kvensk – språk eller dialekt

Høringsuttalelse fra Høgskolen i Finnmark til rapporten "Kvenskans status".

En kvensk minoritet har lenge vært til stede i Norge. Tross dette har denne minoriteten først i senere år fått anerkjennelse som en nasjonal minoritet, ikke bare som en innvandrergruppe i Norge. Kvensk, et historisk minoritetsspråk i Norge, hører til de truede språkene i verden.

At kvensk skal ha status som eget språk heller enn status som en dialekt av finsk er begrunnet i utredningen med grundig gjennomgang av flere kriterier. Enkelte av disse er språklig begrunnet, for eksempel hvorvidt kvensk og finsk språklig sett er like eller ulike, eller om kvensk og finsk er gjensidig forståelige. (punkt 1 og 2, kapittel 6.) Enkelte av kriteriene er politisk begrunnet, for eksempel at talere av kvensk gjennom sin etniske organisasjon selv oppfatter kvensk som et eget språk som er separert fra finsk. (punkt 4, kapittel 6.) I tillegg til dette gir det faktum at Norge allerede har erkjent kvensk som et av minoritetsspråkene i landet også en politisk begrunnelse for å betrakte kvensk som et eget språk. (punkt 5, kapittel 6.) Det kommer tydelig fram at det til syvende og sist er en politisk avgjørelse om et språk kan betraktes som et eget språk eller en dialekt. Vi ser ingen grunn å sette spørsmålsteget ved den konklusjonen som utredninger er kommet til.

Situasjon for kvensk i dag er bekymringsfull. Et språk uten skriftlig tradisjon kan neppe leve videre i det moderne samfunnet. (punkt 3 i kapittel 6.) Det er nettopp den skriftlige varianten som mottar den institusjonelle støtten, og språkets status baserer seg også på den skriftlige varianten. Derfor er det begrunnet at kvensk skal kultiveres til skriftspråk. Den institusjonelle støtten til kvensk kan bety for eksempel stifting av et kvensk språkråd, arbeid med å lage en kvensk grammatikk og ordbøker i kvensk, støtte til undervisningsmaterialer og til annen skriftlig fremføring på kvensk.

Høgskolen i Finnmark tilbyr i dag studier i kvensk språk, litteratur og kultur tilsvarende 15 studiepoeng. Det er naturlig at Høgskolen skal arbeide videre med å utvikle tilbudet i kvenskstudier. I denne sammenhengen kan nevnes utvikling av lærematerialer for studenter som tar allmennlærer- og førskolelærerutdanning, og lærematerialer for grunnskolen og for den videregående skole i samarbeid med lærere og Fylkesmannens utdanningsavdelinger i Finnmark og Troms. Et undervisningsopplegg om den kvenske minoriteten til alle som tar lærerutdanning er også viktig, fordi det fortsatt er behov for å spre kunnskap om kvener som minoritet i Norge. Ikke minst er det behov for å yte økonomisk støtte til de lærerstudenter som ønsker å studere kvensk og finsk, for eksempel i form av studentstipendier.

Det er få unge som bruker kvensk aktivt i dag. (punkt 6). For at også den unge generasjonen skal kunne lære foreldrenes og besteforeldrenes språk, må undervisningen i kvensk begynne tidligere enn i dag, dvs. allerede i barnehagen. Revitaliseringen av samisk kan fungere som veiviser i denne sammenhengen, slik revitalisering av samisk også er et eksempel på at den institusjonelle støtten kan hjelpe et truet minoritetsspråk til å leve videre også i det moderne samfunnet.

Høgskolen i Finnmark har det nasjonale ansvaret for finsklærerutdanningen i Norge. Høgskolen har siden 1970-tallet utdannet finsklærere for skoleverket. I forbindelse med at finsk fikk status som andrespråk i grunnskolen ved grunnskolereformen i 1997 ble studieplanen i finsk fornyet og heter i dag Finsk i lærerutdanninga. Studietilbudet gir 60

studiepoeng, med krav om forkunnskaper i finsk som tilsvarer et halvt års intensive studier (30 studiepoeng) eller finsk i videregående skole som B-språk eller C-språk.

Planen Finsk i lærerutdanninga inneholder i tillegg til studier i finsk språk, kultur og litteratur også studier i temaet kvensk språk, litteratur og kultur. Disse studiene dekker 15 studiepoeng. Studier i kvensk ble med i planen pga at planen Finsk som andrespråk i grunnskolen forutsetter at lærerne i finsk også har kunnskaper i kvensk.

Hvilke konsekvenser bør anerkjennelse av kvensk som et eget språk få for undervisningen av finsk som andrespråk i grunnskolen og i den videregående skole og for studietilbudene i finsk ved høyere utdanning? (punkt 8 i kapittel 6.) Etter vår mening er undervisningen i finsk som andrespråk en viktig forutsetning for at kultivering i kvensk kan finne sted, og at undervisningen i kvensk faktisk kan begynne. Det er heller ikke meningen at finsk skal være totalt fraværende i utdanning av kvener. Det er naturlig å strebe etter en god forståelse mellom kvener og finsktalende; det er viktig at kultiveringsarbeidet med kvensk til skriftsspråk også tar hensyn til felles interfinsk forståelse mellom kvensk, torndalsfinsk og standardfinsk.